

Стогній Д.В., Сергійчук А.В.,

студентки III курсу факультету мистецтв ВП
«Миколаївська філія Київського
національного університету культури і
мистецтв»;

Науковий керівник: Кошкодаєва А.М.,
викладач кафедри хореографії ВП
«Миколаївська філія Київського
національного університету культури і
мистецтв», м. Миколаїв

НОВИЗНА РОЗВИТКУ EXPERIMENTAL DANCE НА ПОПРИЩІ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Сучасний танець (Contemporary Dance) – напрям мистецтва танцю, що включає танцювальні техніки та стилі ХХ – початку ХХІ ст., що сформувалися на основі американського і європейського танцю Модерн і танцю Пост модерн. В даному напрямку танець розглядається як інструмент для розвитку тіла танцівника і формування його індивідуальної хореографічної лексики. Засобами цього виступає синтез, актуалізація і розвиток різних технік і танцювальних стилів. Для сучасного танцю характерна дослідницька спрямованість, обумовлена взаємодією танцю з філософією руху, що постійно розвивається, і комплексом знань про можливості людського тіла.

Сучасний танець має багато напрямків: джаз - модерн, пост модерн, імпровізація і вільний пластичний танець. В даний час хореографи в своїх постановках поєднують кілька стилів одночасно. Вільний пластичний танець - новий вид танцю народжується завдяки Айседорі Дункан. Вона висуває нову філософську та художню концепцію «танцю майбутнього», яка була заснована на античному ідеалі гармонійного розвитку людини. Дункан прагне зробити танець виразом особистості, відображенням неповторної людської індивідуальності, інструментом самопізнання. Цінує в танці початкову експресію людського тіла, яку танцівниці виражає у взаємо положенні різних його частин – звідси епітет «пластичний». Дункан реформувала мистецтво танцю, що полягало в гармонійному злитті всіх його компонентів – музики, пластики, костюма. Вона розробила багато ідей і прийомів танцю, кращі з яких увійшли до скарбниці світового хореографічного мистецтва.

Сучасний танець складається з величезної кількості видів і підвидів танцювальних течій, тому вважається самим великим розділом в хореографічному мистецтві. Особливістю цього виду сучасного танцю є філософський підхід до руху і відмова від канонів класичного танцю. Для даного виду танцю властиво взаємини рухів танцівника.

Багато видів сучасних танців, втім, так само як і народні танці, користуються величезною популярністю, як серед молоді, так і серед людей зрілого віку. Це й не дивно, адже краса віртуозності виконання джаз-танцю,

душевність і гармонійність повільного вальсу і передача стану і настрою в contemporary dance не тільки сильно вражає, але і змушує задуматися про масштаби даного напрямку в хореографічному мистецтві.

У формуванні естетичної і художньої культури особистості хореографічне мистецтво є найважливішим аспектом естетичного виховання. Хореографія – це світ краси руху, звуків, світлових фарб, костюмів, тобто світ чарівного мистецтва. Діти прагнуть побачити це на балетних виставах, у художніх альбомах, відеофільмах. Наступні їх самостійні думки і судження часом заслуговують на повагу.

Доктор Селія Спарджер, автор книги «Анатомія і балет», колишній консультант Королівського балету Англії, писала, що «балет є надто складним засобом виховання постави, дисциплінованого і красивого руху, швидкої мозкової реакції і зосередженості, щоб обмежити його вивчення лише для небагатьох обраних». У вітчизняній мистецькій освіті уроки з хореографії стають обов'язковими. Вони виховують і розвивають не тільки художні навички виконання танців різних жанрів, а й вироблення у дитини звички і норми поведінки у відповідності до законів краси.

Заняття хореографічним мистецтвом сприяють фізичному розвитку дітей та збагачують їх духовно. Це гармонійне заняття приваблює і дітей, і батьків. Дитина, що володіє балетною поставою, захоплює оточуючих. Але її формування – процес тривалий, що вимагає багатьох якостей від дітей.

Дисциплінованість, працьовитість і терпіння – ті риси характеру, які необхідні не тільки в хореографічному класі, але і в побуті. Ці якості роками виховуються педагогами-хореографами і визначають успіх у багатьох справах.

Почуття відповідальності, так необхідне в житті, рухає дітей, що займаються хореографією, вперед. Не можна підвести тих, хто поруч стоїть в танці, не можна спізнитися, тому що від тебе в залежності знаходяться інші, не можна не вивчити, не виконати, не допрацювати.

Акуратність в хореографічному виконавстві, охайність форми в хореографічному класі переноситься і на зовнішній вигляд дітей у школі. Вони виділяються не тільки своєю поставою, але і зачіскою, чистотою і елегантністю носіння звичайнісінького одягу.

Виховання етикету є однією зі сторін на заняттях з хореографії. Приємно бачити, що діти з хореографічного класу ніколи не пройдуть попереду старшого, хлопчики подадуть руку при виході з автобуса, сумки та портфелі дівчаток – в руках у хлопчиків. Увага і турбота про інших - необхідна якість у характері дітей, і заняття хореографією вирішують ці завдання.

Хореографічне мистецтво у дитини є доповненням і продовженням його реального життя, збагачуючи його. Заняття цим мистецтвом приносять учням такі відчуття і переживання, яких він не міг би отримати з будь-яких інших джерел.

Хореографія, як жодне інше мистецтво, володіє багатьма можливостями для повноцінного естетичного вдосконалення людини, для її гармонійного духовного та фізичного розвитку. У хореографічному мистецтві все більше

знаходить застосування й розвиток сучасний танець. Активне співробітництво та обмін досвідом між українськими та зарубіжними фахівцями відкрили необмежені можливості для творчого пошуку, проте, недостатня теоретична база, нечітке усвідомлення характерних ознак різних напрямків сучасної хореографії призвели до змішування різних за сутністю стилів та видів. Тому проблема танцю модерн і танцювальної імпровізації є актуальною й у сьогоденні.

Модерн-стиль (від фр. *modern* – новітній, сучасний) – цей напрям виник у кінці ХІХ – на початку ХХ ст. і в дослівному перекладі “модернтанець” (сучасний танець) – характеризується авторськими танцювальними техніками та балетними нововведеннями (стиснення та розширення, підйоми та падіння). Виразні рухи, спіральні та штопорні обертання; присутність у хореографічних композиціях глибоких танцювальних хвилювань, показ технічних зусиль у танцювальній лексиці, поєднання драматичного та абстрактного жанру в танці, використання пересувних декорацій, орнаментациї, жіночих суконь вільного крою, із закритими рукавами та довгою спідницею, метаморфози із тканинами, абстрактні експерименти зі звуком та рухами. У танці модерн виділяється явна спроба виконавця збудувати зв’язок між формою танцю і своїм внутрішнім станом. Більшість стилів танцю модерн сформувалися під впливом якоїсь чіткої філософської думки й певного світосприйняття.

Пізніше цей термін став власним іменем напрямку в хореографії. Ця система танцю пов’язана з іменами великих виконавців-хореографів. На відміну від джазового й класичного танцю напрям “модерн” створився на основі творчості того чи іншого конкретного діяча. І першими виконавцями танцю модерн були А. Дункан, М. Грехем.

Балетмейстери Д. Хемфри, Т. Тоун, Х. Хольм були творцями свого власного бачення світу й вираження його через танець. Танець модерн – це, перш за все, танець ідеї і певної філософії. А рухи створюються залежно від того, що хоче висловити виконавець. Танець модерн мав великий вплив на мистецтво хореографії.

На сьогодні імпровізація в сучасній хореографії є творчим актом митця в момент виконання, без попередньої підготовки, танцювальна фантазія на певну тему. Це головний чинник для всієї сучасної хореографії (модерн джаз, перформанс, хіп-хоп, контемпорарі, постмодернізм, постмодерн, джаз, теп). Містить певні сучасні танцювальні техніки: традиційну (*tradition*); дунканівську (*Duncan*) – імпровізація від внутрішнього настрою; постмодерністичну (*postmodernistic*) – імпровізація Форсайта з деконструктивними експериментами; контактну імпровізацію (*contactly improvisation*) – імпровізація з партнером Пекстона; імпровізацію звільнення (*deliverence*) – імпровізація, вільна від законів та обмежень, що передбачає миттєве застосування будь-якої танцювальної техніки чи пластики (модерну, джазу, було, йоги, акробатики) тощо. Відомо, що на початках у давніх племенах танець був частиною життя людей і складався з низки спонтанних рухів, виконував функцію спілкування, захисту, трансляції досвіду тощо. Певна формалізація

танцю спостерігається вже в середні віки: придворний танець поступово набуває строгої форми та структури, тоді як народні танці залишаються безпосередніми та імпровізованими.

Ми з'ясували, що завдяки яскравим особистостям у світі хореографії танець модерн і танцювальна імпровізація впевнено розвиваються в наш час. Досвід митців з великою цікавістю й захопленістю переймає сучасна молодь, маючи можливість опановувати ці танці в навчальних закладах, танцювальних студіях, а це у свою чергу дає можливість збагачувати та розвивати танцювальну культуру сьогодення.

Актуальність проблеми сьогодення в галузі сучасного хореографічного мистецтва полягає у створенні умов для формування та самореалізації цілісної особистості фахівця-хореографа: майстерного виконавця, творця і балетмейстера, людини з гарним технічним вишколом, музичною та загальною культурою. Викладача-новатора, художника, думка якого породжена вільною від знань фантазією.

Психологічно-емоційні умови пробудження фантазії в учнів, свободи вираження й пошуку різних рішень, «де думка їхня є скутою», що ведуть до розкриття виконавської й балетмейстерської та акторської індивідуальності, пропонував використовувати Б. Мягков – заслужений діяч мистецтв Комі АРСР, лауреат Державної премії РРФР, головний балетмейстер музичного театру Комі АРСР. У своїй науковій праці «Заботясь о будущем» він наголошував, що саме в таких умовах складається своєрідне мислення майбутнього діяча, де він вчиться бачити танцювальний твір у цілому, завдяки можливостям художніх виразних засобів та технічних прийомів. Такий процес осмислення і є шляхом розвитку потреби у творчих роздумах. При створенні цих умов Б. Мягков пропонував викладання сучасних хореографічних течій, що з'явилися у ХХ столітті, за допомогою методу поглибленого вивчення техніки та історії розвитку танцювальної культури в хореографічних училищах, ще в 1988 році.

Згідно з потребами суспільства пропонується скористатися на заняттях «Сучасний танець та методика його викладання» у вищій школі формувальною програмою та впровадити метод поглибленого вивчення танцювальної техніки й історії розвитку культури за допомогою творчого, конкретно-історичного підходу до проблеми. По-перше, така система викладання сучасного танцю у вищих навчальних закладах може сприяти формуванню системи розвинених, гнучких професійних умінь і мислення, що забезпечує успішне рішення нових професійних завдань. По-друге, з'являється здатність самостійно навчатися, набувати професійних знань, умінь, навичок, оволодівати новими «технологіями» та вдосконалювати кваліфікацію. По-третє, практика нового педагогічного мислення освіти передбачає визнання особистості – унікальної, неповторної індивідуальності кожної людини, а також створення умов для розвитку системи професійно значущих рис особистості, що визначаються вимогами майбутньої професійної діяльності. Згідно з методом викладання учні можуть обрати найближче «середовище» для подальшої свободи творчості,

критичного мислення, волювої наполегливості, емоційної чутливості тощо. На основі вивченого матеріалу в майбутнього фахівця з'являється можливість розширити свої задатки як балетмейстера-педагога, актора та виконавця завдяки тим знанням та вмінням, що формують студента, протягом усього навчально-виховного процесу як духовно - моральну та гуманну людину, й спонукає до особистісно орієнтованого виховання, до створення різноманітних соціокультурних середовищ, у яких особистість розвивається й набуває соціального досвіду, отримує допомогу в самореалізації природних задатків.

Отже, виховання фахівця-хореографа повинне здійснюватися в основному через забезпечування найкращих умов для розвитку діяльності психологічних та професійних якостей студента. Викладання сучасного хореографічного мистецтва повинно бути спрямовано на розвиток думки, що породжена вільною від знань фантазією, духовно-моральною особистістю, її культури, системи поглядів, переконань та ідеалів.

Висновки: Отже, творчість – це обов'язкова умова професійної майстерності педагога-хореографа. Саме творчість – постійний і природний супутник формування особистості. Під нею розуміють діяльність, результатом якої є створення індивідуально нового, неповторного, оригінального. Творчість є предметом аналізу багатьох сучасних наук. Знання людини про життя, її бажання й інтереси природно вплітаються в її художню діяльність – без цього вона не може стати творчою. Тому розвиток творчої особистості залежить від діяльності педагога-хореографа. Сьогодні тема творчих аспектів діяльності педагога-хореографа вивчається й постійно розвивається. І як перспективу розвитку цієї теми ми можемо розглядати творчу особистість та творчу діяльність педагога-хореографа.

Список використаних джерел:

1. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі : монографія / К. Баханов. – Запоріжжя : Просвіта, 2004. – 328 с. : іл
2. Мягков Б. Заботясь о будущем / Б. Мягков // Сов. балет. – 1988. – № 2. – С. 40.
3. Никитин В. Модерн-джаз танец: История. Методика. Практика / В. Никитин. – М. : ГИТИС, 2000. – 60 с.
4. Прищак М. Духовність як методологічна основа гуманістичних ідей в українській педагогіці II половини XIX – XX століття / М. Прищак // Витоки : Альманах Української асоціації Антона Макаренка. – Полтава, 2004. – Вип. 2. – С. 58 – 62.
5. Степаненко І. Тематичне поле виховання духовності особистості в нових дискурсивних контекстах / І. Степаненко // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 10 – 12.
6. Федорова Л. Африканский танец. Обычаи, ритуалы, традиции / Л. Федорова. – М. : Гл. ред. вост. лит. изд-ва «Наука», 1986. – 338 с.